Ч. 41 Середа 22 лютого (6 марця) 1895. Рік V.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Редакция і Адміністрация: улиця Чарнецкого ч. 8.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жадане і за зложенєм оплати почтової.

Рекламациї незапечатані вільні від оплати почтової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскої“.

Передплата у Львові в бюрі дневників Люд. Пльона і в ц. к. Старостяах на провінциї:
на цілий рік зр. 2·40
на пів року зр. 1·20
на чверть року „ —·60
місячно . . „ —·20
Поодиноке число 1 кр.

З почтовою пересилкою:
на цілий рік зр. 5·40
на пів року зр. 2·70
на чверть року зр. 1·35
місячно . . „ —·45
Поодиноке число 3 кр.

З Ради державної.

На вчерашнім засїданю Палати послів вела ся дальша дебата над законом карним а іменно над параґрафами 134 до 146, що дотикають нарушеня спокою і публичного порядку.— Пос. Сляма домагав ся, щоби параґраф 145 відослати назад до комісиї, позаяк той параґраф есть небезпечний тим, що може бути догідний для денунциянтів. — Пос. Шорн домагав ся, щоби вольномулярство було каране, позаяк оно есть небезпечним для держави. В тім також напрямі поставив він внесене о зміну дотичного параґрафу. — Пос. Пурґгарт добачував в §. 134 небезпечність для Чехів і за примір наводив, що в Чехах обходять ся инакше з студентами ческими, а инакше з нїмецкими. — Пос. Брзорад виказував, що один уступ того параґрафу спиняе всяку свободу висказуваня своєї думки. — Пос. Люеґер висказав обаву, що новий закон зробить неможливою всяку критику, а відтак висьмівав клерикалів за їх просьбу предложену Папі против християньского социялїзму. — Опісля промавляли ще посли Пернерсторфер і Герольд та референт Пининьский і засїдане перервано.

На порядку дневнім нинїшного засїданя мае стануги ґенеральна дебата над реформою податковою.

З двох попередних засїдань Палати послів суть цїкавійші слїдуючі справи:

П. міністер справ внутрішних відповідав на засїданю дня 1 с. м. між иншими на інтерпеляцию пос. Ґаґенгофера, котрий виступав против занадто строгого заказуваня практики ветеринарскої особам некваліфікованим. В Стириї засудило було староство одного селянина на кару за то, що він пускав кров худобі; намістництво знесло ту кару. П. міністер обіцяв предложити окремий проект закона.

В дальшій дискусиї над законом карним обговорювано параґрафи 110 до 133, в котрих містять ся постанови що-до злочинів против дїяльности і поваги власти правительственної. При параґрафі 116, котрий накладае кару за насильства або погрози против властий або против осіб цивільних і войскових, позістаючих в публичній службі поставив пос. Марше поправку, щоби до осіб стоячих під опікою сего параґрафу зачислено також учителів публичних шкіл народних.

Цїкавою була бесїда пос. Коппа, котрий забрав голос, щоби відповісти на закиди, що лївиця мовчить. Лївиця — казав бесїдник — бере малу участь в дискусиї, бо уважае проект нового закона карного за дуже добрий і поступовий, хоч не всї его части суть знамениті. В порівнаню з теперішним кодексом карним відзначае ся той проект всїлякими добрими прикметами, так, що треба старати ся всякими силами, щоби закон став ся правосильним. Супротив змагань Молодочехів, щоби проект сей повалити, здорова тактика вимагае уникати всего, що могло би допомогти Молодочехам в сїй їх роботї. Бесїдник збивав відтак їх докази, будьто би параґрафи, над котрими вела ся дискусия, були гірші від постанов теперішного кодексу карного. Проект не есть без хиб, але парлямент австрийский повинен доложити всяких сил, щоби наконець згладити вже раз з сьвіта кодекс, котрий настав в часах найгіршої реакциї, а котрий, коли-б був дїйстно виконуваний після свого духа, спинив би всякий свобідний рух в Австриї.

Пос. о. Шайхер сказав, що яко сьвященик не боїть ся постанов того роздїлу, але яко редактор боїть ся, що в тих параґрафах можна добачити ся всего, що схотять прокуратор і судия. Критикуючи поодинокі параґрафи, предвиджуе бесїдник, що в §. 112 позістане так само без приміненя до вольномулярства, як і доси того шкідливого союза нїхто не чіпае ся. В §. 113 зробила комісия ту похибку, що не прийняла до него чинів неморальних. Зовсїм новий §. 115 поясняють Молодочехи яко вимірений против народної опозициї; але коли-б якийсь Векерле дістав ся в Австриї до керми, то міг би на підставі сего параґрафу позамикати всїх епископів до арешту. Бесїдник жалував того, що комісия відкинула поправку пос. Паттая до §. 129, після котрої повинно би підпадати карі славлене злочинців, хоч би лиш видуманих, образками в дневниках. Відень здобув собі ту сумну славу, що мае окрему часопись присьвячену злочинним скандалам.

Пос. Барайтер виступав против §. 113, в котрім каже ся, що „вязницею аж до шість місяців або грошевою карою аж до 1000 зр. буде караний той, хто публично захвалює дїла, за котрі закон грозить карою“. Параґраф сей есть дуже не ясний, а его жертвою буде ставати ся головно дневникарство. Бесїдник взивав лївицю, щоби она відкинула сей параґраф.

На засїданю з дня 2 с. м. відповідав міністер скарбу ґр. Пленер на інтерпеляцию пос. Розера, для чого не вписує ся дуже обильних покладів каініту в Галичинї. П. міністер відповів, що каініт знаходить ся лиш в Калуши і то не так обильно, як загально думають. Знатоки обчисляють цїлий поклад на два і чверть міліона сотнарів метричних, підчас коли пруські салїни коло Маґдебурґа в одним

33

РОЗБИШАКИ НА РІЦЇ МІСІСІПІ.

Повість з житя американьских полїшуків.

Фридриха Ґерстекера.

(Дальше.)

— Галльо, сер! — відповів Том і зіскочив з досить високого пня та приступив до скрипника — вже так пильно взяли ся нинї до граня? Алеж бо ви так граете, що під чоловіком таки самі ноги скачуть... що ви тут робите зі скрипкою у лузї?

— Граю „янкі дудлї“ — сказав на то полїшук дуже наівно — „янкі дудлї“ та льорда Гава „горнпайп“ [1]) або часом також марш Вашінґтона [2]) та Such a getting up stairs I never did see [3])... знаю, бачите, всїлякої — та вірний своїм словам звернув з американьскої народної пісні на не менше популярну муриньску, і як видко, зовсїм не добачав того, що Том дуже дивував ся тому, звідки він тут взяв ся.

— Але-ж Бога ради, чоловіче — відозвав ся наконець Том таки дуже здивований — хиба-ж ви умисно на те зрубали отсе бавовнянне дерево, щоби на нїм сїсти та виґравати Such a getting up stairs? Або може де недалеко звідси есть яка хата а хоч би лиш яка колиба, до котрої ви належите?

— Чому би не було? — відповів молодий мужчина усьміхаючись і перший раз відложив скрипку та споглянув на Тома своїми великими, чорними і щирими очима — певно, що есть хата.... та ще й яка.... хиба-ж не видите стежки? Она веде просто звідси аж до Місісіпі, до того місця, де ріка робить в березї маленький залив. Зараз коло того залива стоять мої латри, що їх продаю переїзджаючим пароходам, ба, не переїзджаючим, але тим, що пристають коло мене; ходїть зі мною, то покажу вам мою резиденцию. Але, ось аж тепер прийшло менї на гадку, звідки-ж ви тут взяли ся? Менї з початку здавало ся, як би ви спали десь з неба, але ви, мусить, ще звідкись инде прийшли.

— Мій човен онтам на ріцї в долинї — сказав Том.

— Де? коло моєї хати?

— Я там не видїв нїякої хати, я ішов сюди почерез хащі.

— Ха-ха-ха, тепер вже вам вірю, що вас здивувало мое виґраване, коли ви ішли сюди гущавиною — говорив молодий рубач сьміючись — ходїть же, у мене есть там дуже вигідне місце та й мушу вас бодай чим небудь приймити, щоби ви не пішли звідси голодні. От видите — говорив він дальше ідучи попереду малою стежкою, котру ледви що було слїдно — отсе дерево зрубав я, щоби его поколоти та поставити латри над рікою. Але в одно так самому дрова рубати, то таки навкучить ся, от і я беру з собою скрипку, та коли вже досить нарубаю ся, то сяду собі й граю, доки аж руки знову не відпічнуть трохи. Та ось і моя хата.... оброблені землї

---

[1]) Горнпайп (hornpipe)=дуди, інструмент до граня із шкіри козлятка здоймленої міхом: — в дальшім значіню „дударска пісня“ в родї нашого „чабана“, тут пісня анґлїйского ґенерала Гава (Howe), що в 1777 р. побив був Вашінґтона.

[2]) Юрий Вашінґтон, основатель независимости Сполучених Держав північної Америки і перший її президент. Він був сином плянтатора, що вийшов з Анґлії і родив ся яко трета дитина в 1732 р. в державі Верджінія. В 1755 р. вступив був до войска. У війнї Американців з Анґлійцями, до котрих ще тогди належала північна Америка, вибрано его 1775 р. однодушно старшим командантом заведеної тогди постійної армії і до 30 падолиста 1782 р. освободив він Америку від Анґлійців. В тім іменно році признала Анґлїя независимість Американців. Дня 4 марта 1789 р. вибрано его по заведеню нової конституциї перший раз президентом, в 1793 р. другий раз а в 1797 зложив він президентуру і номер в Мавнт Вернон (Mount Vernon) 14 грудня 1799 р. Вашінґтона зачисляе ся до найславнїйших героїв і мужів державних всїх часів.

[3]) Читае ся: Сич е ґеттінґ ип стер аї невир дід сі — значить: „Щоби заробок так ішов в гору, я ще нїколи не видів (муриньска пісня).

роцї 1893 дали 4 і пів міліона. Роблять ся пошукуваня в **Турі великій.** **Калуш** міг би дати річно 50.000 сотнарів, коли-б попит межи рільниками був більший; фактичний відбут виносить лиш 22.000 сотнарів.

Перегляд полїтичний

Від якогось часу ходять вісти то о якійсь кризі в кабінетї, то о захитаню становища президента міністрів кн. Віндіш-Ґреца. Всї ті вісти, як ми, то вже раз доносили в кореспонденциї з Відня суть зовсїм безосновні.

Президент болгарского мінїстерства Стоїлов має приїхати нинї до Відня, щоби розпочати тут переговори в справі залагодженя спору акцизового.

В Константинополи помер Ісмаіл-паша бувший кедив єгипетский, внук Мегмета Алього основателя кедивскої династиї в Єгиптї. Імя Ісмаіла паші звязане тїсно з іменем Лесепса і утворенем каналу суеского. Покійник мав на цїли виборити повну независимість Єгипту і поставленє его на степі европейскій. Ті змаганя довели однакож край до матеріяльної руїни і стались причиною, що Анґлїя і Франция вмішались до справи єгипетскої, а Ісмаіл-паша мусїв опісля абдикувати в користь свого сина Тавфіка.

На острові Куба вибухне велика ворохобня против Іспанії. Правительство іспаньске постановило вислати на сей остров 20.000 войска для усмиреня ворохобнї.

Новинки

Львів дня 5 марця 1895

— **Громадї Доброводи,** навіщеній елементарними нещастями, уділяв Є. В. Цїсар 300 зр. запомоги.

— **Іменованя.** Властитель дібр Витольд Пострускиий одержав достоїньство шамбеляна з увільненем від такси. — Радником поліцийним в Кракові іменований Мариян Ітнер. — Канцелїстами Намістництва іменовані вислужені підофіцири: Вінк. Колянковский в Мостисках, Рудольф Тільцер в Перемишлянах і Стан. Вонсик в Живци.

— **Після завіщаня** бл. п. Найдост. Архікнязя Альбрехта его наслїдник Н. Арх. Фридрих зложив на убогих міста Відня 15.000 зр., Будапешту 5000 зр. і Бадену 2000 зр. Кромі того виплатив ріжні записи на добродійні цїли. У своїх добрах на убогих і біднї дїти записав пок. Архікнязь близько 4000 зр.

— **Презенти** одержали оо.: Ос. Заремба на Явірник, дек. ясляского, Мих. Гичко на Присліп, дек. височаньского, оба в епархії перемиской.

— **Нові стациї телєґрафу.** Від 10 лютого будуть отворені нові телеґрафічні стациї в Холоєві, каменецкого повіта, в Підгайчиках коло Львова, перемишляньского повіта і в Лопушанцї хоминій під назвою Лопушанка млини, старомiского повіта. Ті всї телеґрафічні стациї будуть отворені при истнуючих вже в тих місцевостях урядах почтових.

— **На будову руского театру** надіслали пп.: О. Ил. Курпяк з Карлова 1 зр. 40 кр., зібраних на вечерку читальнї, устроєнім в честь пок. о. Андрія Воввідки; о. Ф. Подолиньский 10 зр., зібраних в домі о. Гайдукевича в Сьвятім.

— **В гнїві.** В Тернополи відбувала ся сими днями розправа против 68-лїтного Корн. Журовского обжалованого о убийство свого братанича Станислава Журовского. Обжалований був властителем досить значної реальности в Вовківцях, а що був бездїтний, то й продав єї свому братаничеви Станиславови дуже дешево, вимовивши собі лише право дожизненого мешканя і уживанє домової обстави для себе і своєї 61-лїтної жінки. Братанич, спровадивши ся до Вовковець поводив ся так грубо супротив стрика і его жінки, що цїлком їх собі зразив а навіть жінка Корнила мусїла випровадити ся з дому мужа, бо не могла знести упокореня від братанича. Ті відносини з кождим днем ставали прикрійші і дійшло до того, що одного разу братанич в суперечцї кинув ся на стрика з колом. Тогдї загонистий з природи стрик вхопив рушницю і двома вистрілами положив Станислава Журовского трупом. — Обжалований боронив ся тим, що не мав наміру убивати братанича та що вистрілив не знаючи, що робить. Суд по переведеній розправі засудив Журовского за необережність в уживаню оружя на 14 днїв арешту.

— **З суду.** Хая Фрідберг і єї зять Хаскель Штрайзанд з Рогатина провадили від 15 лїт ремісло лихварске, яке завели в околици Рогатина, а іменно в Путятинцях, Бабухові, Лучинцях і Вербилівцях. Хая Фрідберґ придбала собі лихвою вже ладний маєток і дім в Рогатинї, а в сусїдних селах, особливо в Путятинцях, ріжними штучками лихварскими та процесованем селян забрала їм богато поля та сїножатий, як н. пр. Николї Яцківскому, Ількови Єйнї, Насти Баран, Дмитрови Ковбї і богато другим. В днях 22, 23 і 24 лютого с. р. відбула ся розправа перед судями присяжними і она виказала, що Хайка і Хаскель позичали на лихву, та що один вексель Петра Матвієва з Лучинець підробили. І засуджено Хайку на півпята року строгої вязниці, а Хаскля на чотири роки. Крім того мають богато селянам, котрих 29 ставало до розправи яко інтересованих (кромі сьвідків), звернути квоти по 5, 10, 100, 150, 200 зр. яко відшкодованє. Між лихварями настав великий переполох. Селяни в рогатиньскій околици зголошують ся тепер до суду в Рогатинї з що-раз новими жалобами того рода. — Іцко Ґрайнер з Плоски на Буковинї ненавидів дуже богатого Гуцула Юру Дарадуду і підмовив тому два роки Іцка Штайнера з Косова, щоби заскаржив Дарадуду перед судом о заплату видуманої пожички 300 зр., а правду своєї скарги доказав сьвідками, чотирома жидами! Але в судї косівскім Штайнер програв справу. На его рекурс ті жиди присягли, що бачили, як Штайнер в коршмі у Ґрайнера позичив 300 зр. Дарадуді. Тимчасом показало ся, що Дарадуда навіть тогди не був в коршмі а тих жидів і не знав. Переслухано 30 сьвідків і Дарадуду увільнено Штайнера засудив коломийский суд на три роки, а прочих пятьох по два роки тяжкої вязниці. На Гуцульщинї, кажуть, таких проклятих обманців без числа. Нарід непорадний і легковірний дає ся ледакому дурити.

— **З селяньского житя.** Дня 22 лютого коло Будзанова убив селянин свою жінку з Романівки, Марию Рижу. Поміж Мариєю а єї мужем Миколою не було здавна згоди; муж не любив своєї жінки і був віроломний. Тому й сварили ся обоє дуже часто. Згаданого дня Рижий завів жінку на гору хати, ударив єї кілька разів в голову і через то позбавив єї памяти. Відтак зало-

---

коло неї ще мало, але впрочім хата зовсїм вигідна, та й як на мої відносини, зовсїм відповідна.

Сказавши то, розхилив він послїдні, звисаюче понад стежку галузе і за хвилку стояв вже Том перед стїною малої хатчини, збудованої з кругляків; они мусїли аж обійти доокола, заким станули перед вузонькими та низькими єї дверми. Але звідси розтягала ся перед ними вже трохи вільнїйша площа, що тягнула ся аж до самої ріки і лишала свобідний на ню вигляд.

Хата стояла на так званій „другій побережній стїнцї“, що була від першої трохи позаду і може о якийй локоть висша від тамтої. Саме перед нею було уставлених яких пятьдесять латрів лупаного дерева, бавовняного та кленового, але впрочім ані слїду, щоби тут серед сеї пустари працювала людска рука, або була чиясь домівка. Анї один корчик тернини не був тут вирубаний, хиба такий, що стояв на перешкодї при зношеню дерева; анї рискаль, анї сапа не рушили тут хоч би одної грудки землї, а она не видїла плуга так само, як ха та не видїла анї гибля анї кельнї. Лиш сокира вирубала тут відважному чоловікови притулок серед лїса та прогнала медведя і пантеру з їх питомої садиби, в котрій осїв сам один наш веселий музика, син якогось старого Кентекійця, та завів ту собі господарство.

Пара великих, жовтих псів, вкритих раз коло разу близнами, були его одинокими товаришами і лежали тепер попротягавшись перед дверми хати. Они, хоч побачили, що іде хтось чужий, не мали й на думцї хоч би лиш голову для того підняти. Чужий ішов преці з їх паном, і лиш того старали ся они повитати вимахуючи дуже короткими хвостами, що їм впрочім не легко приходило без великого напруженя заду.

Чого Кентекійцеви потреба було на поживу, того мусїв ему лїс доставляти; хлїба мало було ему потреба і він брав собі его з пароходів, що там приставали; впрочім ріка давала ему води й риби. Але своєю сокирою міг він заробити красний ґріш, з котрого, хоч би і як хотїв, не міг видати ані цента. Таким способом осягнув він, як то сам розповідав молодому лодкареви, хоч і не надзвичайно скоро, але досить певно свою цїль — зложив малий капітал, щоби опісля перенести ся в здоровійші сторони і „більше межи людий“ — але під услівєм, щоби не було нїякого сусїда близше як на пять миль коло него.

Тепер зайшли они до малої хати. Що до обстави та знадоби господарскої, не могло бути дїйстно нїяке господарство устроєне простїйше. Замість стола була порожна бочка з муки — пара рівно обтесаних колод служили за стільцї, а було їх лиш дві, для того, щоби, як то він говорив, не був змушений сидїти на земли, коли-б мав у себе гостї. До вареня мав один одніськений зелїзний горнець без уха і покришки, бляшанну чарку і пару вилок, вирізаних з тростини. Ложку вирізав собі також з дерева, але та була, видко, лиш про велике сьвято, бо стояла встромлена повисше комина і була цїла вкрита порохом. В ліпшім станї, здавалось, були его прилади до стріляня: понад дверми висїла знаменита рушниця разом з тайстрою на кулї, а в ремени від неї був застромлений так званий ніж „від скальпованя [4]“, котрий мисливі називають різаком.

Крім того були на земли порозкладані всїлякі кожі і вовняна дерга, а розвішена в однім кутї сїтка від москітів вказувала, де звичайно було его ложе, бо крім місця на постїль не було більше нїчого. А без сїтки від москітів був би тут нїхто не видержав, бодай не зажмурив би анї ока.

Ще найлїпше була заосмотрена его комора, бо в горі в коминї висїло кільканайцять оленячих та медвежих шинок і широчезні полтї солонини, також з медведя — запас на ту пору, коли була би або дуже пильна робота, або коли би польованє не конче удавало ся, або може коли-б самотний чоловік занедужав і пропасниця так би ним трясла, що він ледви був би в силї полїзти до ріки і зачерпнути собі з неї капинку сьвіжої водиці.

— Ну, чужий чоловіче — відозвав ся тепер Кентекієць витягнувши зпід сїтки від москітів сховану там по просту з дерева витесану миску, в котрій було студене але товсте і делїкатне порібре з оленя і кілька кусників печеного індика — розгостїть ся та живіть ся... чим хата богата, тим рада.... але, там ще есть кілька малих пшеничних коржів.... от.... гадав би хтось, що приймаю лїпше, як можу. — Але впрочім єсть таки що попоїсти... дичина дуже делїкатна, а індик чей не може бути лїпший.... коби так ще хоч чарка віски, щоби було чим горло пополокати по таких стравах.

— Ну, коли у вас нема віски, то я вам вигоджу — відозвав ся Том сьміючись — я взяв собі про запас з Гелени тілько, що стане менї й на вісїм днїв, а я буду лиш одну ніч в дорозї; але.... як я єї дістану? Банька лежить в лодцї, а то треба буде знову перебирати ся через хащі і терне.

— Крий Боже — відповів Кентекієць — коли маємо віскі так близько, то вже й знайде ся рада, як єї сюди спровадити, щоби не лїзти знову в хащі. Я пійду борзенько моїм дубом і притягну сюди вашу лодку. Але бо то й диво, як менї сего дня віски пахли.... або у мене якийсь такий добрий нюх, або хиба чоловік може перечувати.

[4]) Скальпувати значить, обрізувати з голови волосе разом зі шкірою, як то роблять Індияни білим людем в Америцї, ховаючи опісля ту шкіру з волосем (скальпи) на знак побіди.

жив їй на шию приготовлений шнур і повісив її на бантах. Думав собі, що людий обдурить. Приїхала з Будзанова комісия з суду і стала слідити. Рижий удавав, що єму дуже жаль за жінкою, плакав і боронив ся дуже, коли єму казали, що то він убив жінку, але єму не давали віри і він вкінци признав ся до злочиньства.

— З Борислава пишуть нам: В підземнім хіднику, що веде від шибу ч. 1033, положеного на копальни Brings на потоці в Бориславі, вибухли дня 28 лютого рано ґази, через що стратили житє робітники Война Яворский з Тулиголов і Осип Гобда з Радлович. Один мав 34, другий 44 роки. Кромі них ще тяжко попарив ся на лици і руках робітник Никифор Заремба з Сасова в золочівскім повіті. В хвилю вибуху в підземним хіднику був Яворский і Заремба. Заремба вспів виїхати на верх, а Яворский лишив ся в хіднику. Небавом потім прибіг над закоп Осип Гобда і сказав, що хоче ратувати Яворского. Та не вдало ся єму ані виратувати товариша, ані самому вернути живим на верх; ґази і єго заголомшили. Коли не давав ніякого знаку з закопу, спустив ся в землю єму на ратунок Прокін Бобель з Коровиці. Сам трохи не пожив смерти, але вкінци виніс ледви живого Гобду на верх, а відтак і Яворского. Гобда мимо лікарскої помочи помер до пів години, а Яворский був уже неживий. Що Гобда погиб при ратунку товариша, тому здає ся, були винні ті, що пустили єго до закопу, хоч не знали, як там ґази стоять. Уряд гірничий зарядив зараз слідство. Робітники були обезпечені від пригод.

— З Мисцови під Жмигородом пише нам один тамошний господар: „Слава Ісусу Христу! Вже третий рік читаєм Вашу ґазету і дуже нам ся подобає, що можна знати з неї все, що для селянина найпотрібнійше. Мило нам довідувати ся о всїляких порядках в нашім краю межи народом. — Кед ся не спротивите, то осьміляєм ся Вам донести, що тих мясниць було в нас золоте весїлє. Старенькії молодята Петро Бешкидняк з женою Татіянною обходили золоте весїлє. Пятьдесять лїт тому, 17 лютого 1845 року повінчали ся і через цїлий час жили як найприкладнїйше; длятого Бог обдарував їх так довгим віком. Петро має 75 лїт, а Танька 65. Мали девятеро дїтий, з котрих жиють чотири сини і дві доньки, а ті вже мають 15 дїтий. Се в нашім селї тим цїкавше, що люди не памятають такої паради. А за тих 50 лїт, було в нашім селї 627 весїль; так ми чули. Чи всї з них дочекають ся такого весїля, як Петро Бешкидняк?... Най вибачать, як що недобрі написано, бо лїпше не знаю". (Дай Боже, аби так кождий з наших читателїв умів писати, як той, що то написав. Ми приймаємо дуже радо письма від селян і, як що до ладу, то все друкуємо).

— Померли: о. Михайло Лісікевич, сьвященик в Кропивнику новім дрогобицкого деканата, в 67-ім році житя, а 43-ім сьвященьства.— Володимир Журавский, окінчений правник у Львові в 24 році житя. — Осип Дмитрик, старший учитель в Надвірній в 27 році житя. — А. Вельовейский, властитель Олієви, приїхавши на весїлє сина, помер в Чернелици. — Юлія з Рожейовских Пирожиньска, жена пароха в Люблинци коло Любачева.

Господарство, промисл і торговля.

Кілька гадок о середних господарствах.

Нинї не дасть ся вже заперечити, що у нас стан селяньский не лиш вже значно підупав, але й ще більше підупадає. Може вже чи не більша часть наших селян перейшла на простих зарібників, котрі ще лиш може о стілько стоять лїпше від щоденних зарібників в місті, що мають бодай який-такий власний кутик, але знов знаходять ся о стілько в гіршім положеню від зарібників в місті, що не так легко можуть знайти собі заробок. Причиною того єсть страшенне роздроблене ґрунтів селяньских, значний приріст людности і фактичний брак землї. У звязи з сим станом річи стоять такі прояви як ті, що одна часть селян тисне ся цїлими масами до міст, шукаючи там зарібку, а друга слухаючи намов аґентів, вибирає ся за море аж до Бразилії. Які ще инші причини складають ся на сї прояви, то поминаємо, бо остаточною причиною єсть все-таки велике роздроблене ґрунтів селяньских і брак землї. Статистика поучає нас — як то вже виказав в соймі др. Пілят, що на 100 властителїв землї припадає у нас аж 54 дрібних господарів, т. є. таких, що мають менше як 10 морґів ґрунту. Розуміє ся, що між тими дрібними господарями єсть богато таких, що мають ледви пів, або один, два морґи ґрунту; таких, що мають 8 до 10 морґів уважають у нас вже за заживточних господарів. За то великі посїлости суть у нас сорозмірно значно численнїйші, бо на 100 господарів припадає 33 властителїв великих посїлостий. Найменше же єсть у нас середних господарств, т. є. таких, що мали би сто, двіста або й більше морґів.

Виходить з того, що у нас суть загально лиш великі і дрібні господарі, а середних майже нема зовсїм. А прецї середні господарства суть дуже великої ваги для кождого краю, для кождого народу; середні господарства надають властиву силу краям і народам. Найлїпший примір на то маємо в Голяндиї, де суть майже виключно самі середні господарства; як там стоїть високо господарство рільне, огородництво і годівля худоби — звісно загально. Та й у нас було би инакше, коли-б було богато середних господарств. Але звідки їх набрати? На то предкладають всїлякі способи: кажуть, що треба парцелювати більші обшари, обмежити свободу дїленя і продажи ґрунтів селяньских і таке инше. Все би то було добре, коли-б лиш могло довести до цїли. Але чи зможе? — то друге питане. Парцеляция більших обшарів може лиш тогди настати, коли знайдуть ся такі властителї, що схотять свою землю парцелювати. Можуть знайти ся, але й не конче; через то ще не прибуде нам велике число середних господарів, а через обмежене подїлу і продажи ґрунтів селяньских дрібним господарям чей ще не прибуде землї.

На наш погляд єсть лиш один спосіб можливий до витвореня середних господарств, а то спосіб більше, що так скажемо, природний — господарства середні повинні витворюватись самі з себе, то значить: серед нашого селяньства повинно витворити ся змагане до творення середних господарств, обнимаючих бодай яких 100 до 200 морґів землї. Але в тім то й штука, як має ся витворити то змагане? В сїм напрямі єсть конче потрібний вплив на відносини родинні нашого селяньства, іменно же на матеріяльне забезпечене членів родини. З чого ж пішло у нас головно так велике роздроблене ґрунтів? Поминувши случаї легкодушности і непорадности, пішло оно найбільше з невідповідного способу забезпечуваня членів родин — батько розділяв ґрунт помежи дїтий, дїти межи внуків, аж вже помежи правнуків не було що дїлити; ті сходили вже на зарібників. Тепер не позістає вже нїчого, як дїлати на відворот: замість дїлити землю між всїх членів родини — збільшати ґрунт лишаючи єго при цїлій родинї, взглядно одним єї членї а крім того забезпечувати других членів родини ще й в инший спосіб, словом старати ся витворювати для кождої родини середне господарство, обнимаюче, як кажемо бодай 100 до 200 морґів землї. Таке змагане до витворюваня середних господарств вимагає однакож трохи иншого житя родинного, як оно водить ся доси у нас.

Гадки сї позволимо собі иншим разом близше розвинути, а тепер звернемо увагу наших господарів на то, що в декотрих сторонах краю, де проявила ся горячка еміґрацийна і дрібні господарі збувають ся за безцїн своєї землї, заживточнїйші господарі повинні старати ся набувати ту землю і збільшати свій ґрунт а не допускати до того, щоби хоч малі кусні ґрунту діставались в руки негосподарів, селян, а просто в руки спекулянтів, котрі опісля осївши в громадї можуть стати ся для неї шкідливі.

Сказавши то побіг, він борзо стїнкою в долину, сів на свій кану і щез поза малим клином землї, який тут вода лишила, та за кілька хвиль вернув назад з Томовою лодкою, котру тепер привязав в тім місци, де й свою, а Том помагав єму при тім і опісля взяв з собою баньку з горівкою.

— Скажіть же менї, куди то ви так вибрали ся сам один з такою банькою? — спитав наконець Кентекієць, коли они вже попоїли і робили собі другий ґроґ в одній бляшанці.— Чей же не поплинете аж до Ню Орлеану? Такий жарт би вам надоїв.

— Нї — відповів Том — я хочу лиш розвідати ся, по чому платять ся товари в Монтґемері Поінт. — Ми маємо там горі, в Гелені, ґаляр, а наш керманич так дуже захвалює се місто, що я задумав сам поїхати наперед і розвідатись по трохи о всім.

— Ну, хвала Богу — розсьміяв ся рубач — ще того потреба було висилати до такої діри наперед якогось післанця. Коби то ще було місто Наполеон при устю Арканзаса, то не кажу; але й там мало що можна зорудувати, бо тамошні люди купують мало що більше, як то, чого їм потреба для власного обходу. Та-ж ви могли були в Мемфісї зробити далеко лїпший інтерес як тут, коли вже не хочете їхати дальше аж до Віксбурґа або Начеза. А в Мемфісї ви-ж ставали?

— Нї, не ставали, бо наш керманич казав, що й там не можна нїчого зорудувати, позаяк мемфіскі купцї беруть свої товари майже виключно лиш з Кентекі.

— Не правда.... може бути, що ваш керманич дуже розумний, але на торговли він не знає ся, коли так каже.

— Може аж занадто знає ся — відповів Том і усьміхнув ся; я підозріваю єго, що він має там в Монтґемері якогось доброго приятеля і хоче єму товари нагодити. Але дїтька він з'їсть, бо доки ще й моє слово щось значить, то не дістане їх нїхто з тих, котрих він нараїть.

— Таке то? — сказав на то Кентекієць — і то може бути... в Кентекі наслухав ся я богато про місісіпских лодкарів, але нїчого доброго. Тут, правда, годї чого близше розвідати, хоч мене то нераз дивувало, що сюди так часто перепливають лоди ночами, і то не лиш долї водою, бо то не було би нїчого дивного, але й горі водою і то майже правильно на досьвітках. Лихо знає, чого то їм так пильно, що они не можуть чекати дня як ті пароходи, що ідуть горі водою, а волять товчи собою по рїцї і мучити ся против води. Мабуть в Гелені, а може також і в Монтґемері єсть якась тайна нора картярска, до котрої дурні люди їздять потайком серед темної ночи, аби там кидати свої гроші просто як в болото. Вчера в ночи кликав я на одну лодку, що як-раз перепливала сюди попри онтой клин і до того ще з пообвиваними веслами — у мене був, бачите, сусїд, що хотїв перевезти ся до Вікториї — але они не хотїли єго взяти і казали, що їх і так вже за богато на суднї. Розуміє ся, що я мусїв зараз опісля сам єго туди відвезти. Але що мене то обходить, нехай тратять свої гроші, як хотять; я знаю лїпше, куди гроші дївати, а коли тоті голодранцї, що жиють з дня на день, не будуть відтак мати кутика, де би могли притулити свою голову, то я буду жити собі вигідно на хорошій фермі і буду забезпечений на цїле житє.

(Дальше буде).

Телеграми.

Відень 5 марта. Часть кола польского постановила голосувати за внесенєм пос. о. Шорна в справі вольномулярів.

Константинополь 5 марта. За призволенєм султана має бути тїло Ісмаїла-паші перевезене нинї до Каіра.

Париж 5 марта. Міністер справ заграничних повідомив нїмецкого амбасадора, що Франция возьме участь в торжестві отвореня північно-всхідного каналу і вишле два кораблї панцирні та один авізовий.

За редакцию відповідає Адам Креховецкий

З друкарні В. Лозиньского під зарядом В. І. Вебера.